

Знам, че след тази статия за една част от ромските лидери, работещи по десегрегацията на ромските училища, ще бъда отъждествен като "предател на десегрегацията". Да кажеш неща, които си открил и видял като специалист, не е предателство.

ДЕСЕГРЕГАЦИЯТА не е „мижи да те лажим“

или защо ромските деца нямат успех в българските класове?

Това, което ще изнеса тук, бе споделено неколкостранно със "стратега" на десегрегацията у нас Р. Русинов в лични разговори в Будапеща и в София. Нещата, които са ме притеснявали, бяха споделени с Кр. Кънев пак в личен разговор. Но явно "стратезите" на десегрегацията слушат и чуват избирателно - това, което им харесва, и това, което очакват да чуят. Другото, което не се харесва - не се чува. Дотук добре! Но всички ние знаем, че става дума за детски съдби и не можем да си позволяваме "с цената на всичко" да докажем правилността на нашата идея и да обвиняваме за враг всеки, който не се съгласява с нашето виждане за реализиране на тази идея. Звучи твърде комунистически: "Всеки, който не е с нас - е против нас!" За да бъде ясен - аз съм с вас, но не ми харесва начинът, по който виждате и разбирате десегрегацията. Десегрегацията не е само: "Купувам автобус, боядисвам го в жълто ...", както беше казал някой. Има и други, много важни неща в процеса на десегрегация, които не се виждат засега от ромските лидери....

И така, наред с безбройните инициативи, срещи, разговори на ромски и неромски организации, все още един въпрос остава открит, на който досега никой не е дал отговор: Успяват ли ромските деца от десегрегирани класове и доколко успяват? Кои и как измерва успеха на ромските деца от смесените класове? Защо е важно да знаем отговорите на тези въпроси? Защото, след като се пръска толкова много пари за десегрегация, би трябвало да се знае каква е училищната успе-

ваемост на децата и ако я няма - да се открият причините за това. Не, че не е важно да се знае какво мислят майките, бащите, бабите и дядовците на децата за това, че техните деца се учат в български класове, но това все още не е десегрегация...

Десегрегацията и смисълът на този процес се измерват единствено и само с училищния успех на ромските деца. Всичко друго е второстепенно допълнение към процеса.

Неотдавна разговарях с представител на ромска организация, която осъществява десегрегацията, и той ми каза, че ромските деца от българските класове получавали само петици и шестници и, видиш ли, това било голям успех за децата. Да, но всички ние знаем, че шестницата на ромското и българското дете (дори и от смесените училища) нямат една и съща стойност и не означават едни и същи знания. Тогава, как да измерим знанията на децата? Единственият достоверен и научен начин за измерване знанията на учениците е чрез тестване с научно обоснован и методически издържан инструментариум.

И така, през миналата учебна година Балканска фондация "Дайвърсити" в екип от научни работници разработи тестове за проучване на знанията на учениците от 2-и клас в смесените класове. С научни методи бяха измерени два пъти (в края на първи срок и в края на учебната година) знанията на децата по български език (четене и писане) и по математика. Избрани бяха два града, в които тече десегрегацията. Тук нарочно няма да спомена имената на градовете, за да не си помис-

лят ромските лидери, че имам някакво отношение към тях. Не! Не са важни градовете и кой реализира процеса на десегрегация в тях. По-важни са тревожните резултати, които са получени и това, че Р. Русинов не пожела да чуе тези резултати и по-страшното, че нищо не се прави на този етап, за да се подобрят резултатите на децата.

И така в град А и град Б изследвахме 4 групи ученици от 2 клас: 2 група - ромски деца от "ромските" училища, 22 група - ромски деца от смесени класове, 222 група - български деца от смесени класове, и 2V група - български деца от чисти български класове. Сравнихме резултатите на ромските деца от ромските училища с тези на ромските деца от смесените училища.

Какви бяха резултатите от изследванията? В град А 57% от ромските деца от смесените класове не могат да четат, да пишат и да решават задачи в края на учебната година. В град Б 93% от ромските деца от смесените класове не се справят с поставените задачи по български език и математика в края на учебната година.

Тестовите са направени според държавните образователни изисквания на МОН за 2-и клас и са съобразени с учебното съдържание, т. е. всякаква възможност за неточни и недобронамерени тестове абсолютно се отхвърля.

Възниква въпрос, на който всички трябва да се опитаме да отговорим. Защо неуспехът сред ромските деца в смесените класове е толкова голям? Къде и в какво се греша? Явно само жълт автобус и желание на родителите

не е достатъчно. Има и друго, над което "стратезите" на десегрегацията сериозно трябва да се замислят. Защото в противен случай ще излезе, че това е било отново "ялов" експеримент със съдбите на децата, само за да задоволим личното си "его" и да се прославим като велики десегрегатори.

Въпросът, над който всички трябва да се замислим, е защо на този етап десегрегацията няма успех. Успехът на десегрегацията не бива да се измерва с определената бройка извозени деца. След като сме извозили децата, от там нататък какво те са научили в смесените класове? Нали всички ние твърдим, че децата роми в смесените класове ще подобрят успеха си в училище. Да, но тази хипотеза се оказва, че не е вярна. Явно има проблем! Ние специалистите знаем как бихме могли да разрешим този проблем, но уви... никой не ни пита и не иска да чуе нашето мнение. Кои са причините за неуспеха на децата от десегрегирани класове?

1. Няма цялостна медийна кампания за положителния ефект на този процес, с цел да се подготви цялото българско общество за десегрегацията на ромските училища. Все още в приемащите училища има случаи на сегрегация - създаване на ромска паралелка в българското училище или ромските деца са отново пасивните слушатели от последните чинове в класната стая.

2. Учителите от смесените училища не са подготвени за работа с ромските деца. Те продължават да работят с 5 - 6 деца българчета, които са най-активни в учебния час.

Има нужда от промяна на методиката на преподаване в смесения клас.

3. Липсват цялостни изследвания на учебния процес в смесените училища, с цел да се открият трудностите, които срещат ромските деца в новите условия - българския клас. Анализите от тези изследвания ще подскажат кое как трябва да се преподава, за да бъде резултатно обучението и на ромските деца, които са в българския клас.

4. Децата роми преди да постъпят в 2-и клас задължително трябва да посещават подготвителна група към детската градина или подготвителен клас към началното училище.

Някой би казал: "Защо досега тези причини не са били огласени?"

Уви ... втора година се опитваме да убедим, пак ще кажа "стратезите" на десегрегацията в необходимостта от всички тези неща, но това се приема като търсене на начин за "правене на научна кариера?" или "яд го е, че той не води процеса!!!"

Яд ме е на едно нещо - че процесът се води от хора, които не разбират от образование, а още по-малко от образование на ромски деца. Защото ромските деца нямат вина за това, че педагогическите проблеми не се виждат и не се разбират, а се гледа само на външния ефект на процеса - колко деца извозваме.

И накрая бих задал въпроса: "Докога ще си играем на "мижи да те лажем" процес, "мижи да те лажим" успех, "мижи да те лажем" живот ... така, както е било години наред у нас ?!..."

Доц. г.п.н.
Христо КЮЧУКОВ

Ако ромските деца, момичета и момчета, ходят на училище заедно със своите връстници нероми, ще се отворят нови хоризонти за тях и техните аспирации ще станат по-високи.

За да може чрез десегрегацията да се постигне обратната интеграция на ромите в обществото, правителствата и международните агенции, и донорски организации трябва да приемат десегрегацията за своя политика и да я реализират на национално ниво.

Препоръки

Към правителствата:

- Правителствата трябва да приемат и да осъществят цялостни програми за десегре-

РОМИТЕ В РАЗШИРЯВАЩА СЕ ЕВРОПА

Изказване на Калинка Василева

от страница 2

гация. Те трябва да предприемат действия за елиминиране на сегрегиранията система на образование в региона. Ромите трябва да имат постоянен достъп до общообразователните училища, като се осигури безплатен транспорт за онези от тях, които живеят в сегрегирани общности в покрайнините на градовете или селата. Правителствените програми за десегрегация трябва да осигурят социална подкрепа за ромските семейства, чиито деца са в училищна възраст, с цел да се подсилят редовно-

мо посещаване на децата в училище и образователния успех.

- Правителствата трябва да дадат възможност на ромските жени, които са отпаднали от училище в началото на своето обучение, да се завърнат в училище за обучение, което би им помогнало да се реализират и да се съревновават на пазара на труда.

Към международните и донорските организации:

- Заемите и финансирането от международните финансови институции към държава-

та трябва да се дават при условие, че правителствата имат намерение да осъществяват десегрегационни програми, в които се посочват конкретно нуждите на ромските момичета.

- Предприемателните фондове на Европейската общност трябва да покриват осигуряването на равно образование на ромските момичета и момчета.

- Международните финансови институции и донори трябва да осигуряват фондове за ромски женски организации, които имат солиден опит в

областта на образованието на момичетата.

Към неправителствени организации:

- Неправителствените организации трябва да работят за подобряване образованието на ромските жени, като си сътрудничат с местните правителства и местните общности, като разпространяват ползата от училищна десегрегация сред ромската общност и обществото като цяло.

- Ромските организации, работещи за десегрегация, трябва да включат в своите програми и дейности нуждата от образование на ромските момичета.

29 юни 2003 г., Будапеща